

JUSTITISMINISTERIET

Folketinget
Retsudvalget
Christiansborg
1240 København K

Dato: 12. marts 2013
Kontor: Strafferetskontoret
Sagsbeh: Linda Bjørk Nielsen
Sagsnr.: 2013-0030-1278
Dok.: 681906

Hermed sendes besvarelse af spørgsmål nr. 546 (Alm. del), som Folketingets Retsudvalg har stillet til justitsministeren den 5. februar 2013. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Peter Skaarup (DF).

Morten Bødskov

/

Freja Sine Thorsboe

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

Telefon 7226 8400
Telefax 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Spørgsmål nr. 546 (Alm. del) fra Folketingets Retsudvalg:

”Vil ministeren oplyse, om der på baggrund af mentalundersøgelserne i Norge af Anders Behring Breivik, der faldt forskelligt ud for forskellige grupper af psykiatere, har været overvejelser hos de danske myndigheder om konkret at genoptage mentalundersøgelser i forhold til straffede personer her i landet, hvor der kunne sås tvivl eller er blevet sået tvivl om de foreliggende mentalundersøgelser i forbindelse med straffesager m.v.? Giver forløbet i Norge i øvrigt ministeren anledning til andre overvejelser i forhold til de procedurer og metoder, der anvendes Danmark i forhold til mentalundersøgelser af tiltalte og domfældte m.fl.?”

Svar:

Justitsministeriet har til brug for besvarelsen af spørgsmålet indhentet følgende udtalelse fra Rigsadvokaten, hvortil der henvises:

”For så vidt angår udfærdigelse af mentalundersøgelser til brug for behandlingen af straffesager i Danmark kan jeg oplyse følgende:

Det følger af retsplejelovens § 809, stk. 1, at den sigtede skal underkastes en mentalundersøgelse, når dette findes at være af betydning for sagens afgørelse.

I Rigsadvokatmeddelelse nr. 5/2007 om behandlingen af straffesager vedrørende psykisk afvigende kriminelle er der i afsnit 4 fastsat nærmere retningslinjer for indhentelse af mentalerklæringer i straffesager mod den nævnte persongruppe.

Heraf fremgår således bl.a., at mentalundersøgelse vil være indiceret i følgende tilfælde:

- 1) Hvis sigtede tidligere har modtaget psykiatrisk behandling, eller der i øvrigt kan være grund til at formode, at sigtede er sindssyg eller mentalt retarderet, jf. straffelovens § 16.
- 2) Når der i øvrigt, f.eks. på grund af de strafbare handlingers art og/eller grovhed, er grund til at formode, at sigtedes mentale tilstand afviger fra det normale. Mentalundersøgelse bør normalt ske, når sigtelsen angår
 - drab eller forsøg herpå,
 - grovere meningsløs eller særegen form for vold, herunder særligt i gentagelsestilfælde,
 - grovere voldtægt og voldtægt i gentagelsestilfælde eller forsøg herpå,
 - grovere eller gentagne seksualforbrydelser over for børn,

- seksualforbrydelser omfattet af ordningen med behandling som alternativ til frihedsstraf, hvis sigtede ønsker at indgå i ordningen, eller
 - forsætlig brandstiftelse uden økonomisk motiv eller forsøg herpå.
- 3) Når kriminalitetsbetingelserne for anvendelse af forvaring efter straffelovens § 70 er opfyldt, herunder f.eks. gentagen voldtægt, røveri mv.

Opregningen er ikke bindende og ikke udtømmende.

Mentalundersøgelse kan også i andre tilfælde efter en konkret vurdering være formålstjenlig. Det gælder f.eks. med hensyn til lovovertrædere, hvis kriminalitet må antages at være begrundet i, at stof- eller alkoholmisbrug har ført til alvorlig psykisk forstyrrelse, unge lovovertrædere, som frembyder tegn på psykisk afvigelse eller mental retardering, hvis der er spørgsmål om anvendelse af ubetinget fængselsstraf, og med hensyn til lovovertrædere over 60 år, der ikke tidligere er straffet, og nu sigtes for en overtrædelse, der skønnes at ville medføre ubetinget fængselsstraf, hvis der kan være grund til at formode, at kriminaliteten står i forbindelse med en aldersbetinget sjælelig svækkelsestilstand.

Om mentalundersøgelse skal foretages, beror på en samlet vurdering, der foruden det umiddelbare indtryk af sigtede under afhøringerne og hans eller hendes adfærd under en eventuel varetægtsfængsling omfatter den aktuelle sag, tidligere sager, oplysningerne om hans eller hendes personlige forhold i en personundersøgelse efter retsplejelovens § 808 og oplysninger om tidligere psykiatrisk behandling eller sociale hjælpeforanstaltninger.

Mentalundersøgelsen gennemføres af læger på Retspsykiatrisk Klinik og på psykiatriske afdelinger på hospitaler i regionerne samt af privatpraktiserende psykiatere.

Mentalundersøgelsen skal i en række tilfælde forelægges for Retslægerådet, hvis opgave er at afgive lægevidenskabelige og farmaceutiske skøn til offentlige myndigheder i sager om enkeltpersoners retsforhold.

Det følger således af afsnit 6 i ovennævnte rigsadvokatmeddelelse, at mentalundersøgelsen i almindelighed skal forelægges for Retslægerådet,

- 1) når sigtelsen angår personfarlig kriminalitet, og den sigtede ifølge mental- erklæringen er sindssyg eller mentalt retarderet,
- 2) når mentalerklæringen anbefaler dom til anbringelse i institution,

- 3) når der er rejst spørgsmål om anvendelse af forvaring, jf. straffelovens § 70,
- 4) når der er spørgsmål om at anvende foranstaltninger for personer omfattet af straffelovens § 73,
- 5) når der er tvivl om, hvilken foranstaltning der er bedst egnet til at forebygge lovovertrædelser, eller der i øvrigt er andre tvivlsspørgsmål vedrørende sanktionsspørgsmålet, eller
- 6) når der i øvrigt foreligger særlig anledning til, at rådets erklæring om sanktionsspørgsmålet indhentes. En særlig anledning kan foreligge, når der ikke i mentalerklæringen anbefales en særforanstaltning, men hvor der i sagen er oplysninger om, enten at sigtede tidligere har været indlagt på psykiatrisk afdeling, eller at der tidligere har været iværksat foranstaltninger over for sigtede.

Opstår der således i forbindelse med en straffesag tvivl om en mentalundersøgelse eller dele af en mentalundersøgelse, vil mentalundersøgelsen blive forelagt for Retslægerådet, der herefter afgiver den endelige lægelige udtalelse til brug for straffesagens videre behandling. Retslægerådet vil i den forbindelse kunne anmode om en supplerende mentalundersøgelse, hvis rådet skønner, at der er behov herfor.

Til brug for besvarelsen af spørgsmålet har den norske rigsadvokatur oplyst, at man ikke i Norge har et tilsvarende organ som Retslægerådet, der til brug for straffesagers behandling kan afgive lægelige udtalelser, herunder i forbindelse med tvivlsspørgsmål vedrørende mentalundersøgelser.

På den anførte baggrund finder jeg ikke anledning til at ændre de nævnte retningslinjer om indhentelse af mentalundersøgelser og om forelæggelse for Retslægerådet.

Det bemærkes afslutningsvis, at Rigsadvokaten ikke er bekendt med, at forløbet omkring mentalundersøgelserne af Anders Behring Breivik i Norge har ført til anmodninger eller overvejelser om genoptagelse af mentalundersøgelser af straffede personer her i landet.”